Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2015. gada 6. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 39. un 49. pants — Eiropas Parlaments — Vēlēšanas — Tiesības balsot — Eiropas Savienības pilsonība — Tiesību aktu, kuros ir paredzēts vieglāks krimināls ods, atpakaļejošais spēks — Valsts tiesību akti, ar kuriem ir paredzēta tiesību balsot atņemšana notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu ar galīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā pirms 1994. gada 1. marta, gadījumā

Lieta C-650/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *tribunal d'instance de Bordeaux* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 7. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 9. decembrī, tiesvedībā

Thierry Delvigne

pret

Commune de Lesparre-Médoc ,

Préfet de la Gironde .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], K. Vajda [*C. Vajda*], S. Rodins [*S. Rodin*] un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre L. Karasko Marko [*L. Carrasco Marco*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 20. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *T. Delvigne* vārdā – *J. Fouchet*, *avocat*,

— *Commune de Lesparre-Médoc* vārdā – *M.-C. Baltazar* un *A. Pagnoux*, advokāti,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *D. Colas* un *F.-X. Bréchot*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – franču.

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *J. Kemper*, pārstāvji,

— Spānijas valdības vārdā – *L. Banciella Rodríguez-Miñón*, pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *M. Holt*, pārstāvis, kam palīdz *J. Coppel*, *QC*,

— Eiropas Parlamenta vārdā – *D. Moore* un *P. Schonard*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *P. Van Nuffel* un *H. Krämer*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2015. gada 4. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 39. un 49. pantu.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā, kuras ietvaros *T. Delvigne* vēršas pret Lespārmedokas pašvaldību [*Commune de Lesparre-Médoc*] (Francija) un Žirondas [*Gironde*] prefektu saistībā ar viņa izslēgšanu no šīs pašvaldības vēlētāju saraksta.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Akta par Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšanu vispārējās tiešās vēlēšanās, kas pievienots Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam 76/787/EOTK, EEK, Euratom (OV L 278, 1. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas ir izdarīti ar Padomes 2002. gada 25. jūnija un 2002. gada 23. septembra Lēmumu 2002/772/EK, Euratom (OV L 283, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "1976. gada akts"), 1. pantā ir noteikts:

"1. Katrā dalībvalstī Eiropas Parlamenta locekļus ievēl, ievērojot proporcionālas pārstāvības principu, izmantojot sarakstu sistēmu vai atsevišķu pārdalāmu balsu sistēmu.

[..]

3. Vēlēšanas ir vispārējas un tiešas, un balsošana ir brīva un aizklāta."

4 1976. gada akta 8. pantā ir paredzēts:

"Ievērojot šā Akta noteikumus, vēlēšanu procedūru katrā dalībvalstī reglamentē tās valsts noteikumi.

Tādi valsts noteikumi, kas vajadzības gadījumā var ņemt vērā konkrēto stāvokli dalībvalstīs, neietekmē proporcionalitātes principu, kas ir būtisks balsošanas sistēmai."

Francijas tiesības

5 Ar 1810. gada 12. februāra likumu pieņemtā Krimināl kodeksa pamatlietas faktiem piemērojamajā redakcijā (turpmāk tekstā – "agrākais Krimināl kodekss") 28. panta pirmajā daļā ir noteikts:

"Notiesāšana par noziedzīgu nodarījumu izraisa pilsonisko tiesību atņemšanu."

6 Saskaņā ar agrākā Krimināl kodeksa 34. pantu:

"Pilsonisko tiesību atņemšana sevī ietver:

[..]

2° tiesību balsot, tiesību tikt ievēlētam, tiesību kandidēt un vispārīgi visu pilsonisko un politisko tiesību atņemšanu [..]

[..]."

7 Kopš 1994. gada 1. marta agrākais Krimināl kodekss ir atcelts ar 1992. gada 16. decembra Likumu Nr. 92-1336 par jaunā Krimināl kodeksa stāšanos spēkā un vairāku krimināltiesību un krimināl procesuālo tiesību normu grozījumiem, kas ir nepieciešami saistībā ar šo stāšanos spēkā (1992. gada 23. decembra *JORF*, 17568. lpp.). Šī jaunā Krimināl kodeksa 131-26. pantā ir paredzēts, ka tiesa var noteikt visu pilsonisko tiesību vai to daļas atņemšanu, kuras termiņš notiesāšanas par smagāku noziegumu [*crime*] gadījumā nevar pārsniegt desmit gadus un notiesāšanas par mazāk smagu noziegumu [*délit*] gadījumā – piecus gadus.

8 1992. gada 16. decembra Likuma Nr. 92-1336, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1994. gada 1. februāra Likumu Nr. 94-89, ar kuru tiek ieviests nesamazināmais sods un kas attiecas uz jauno Krimināl kodeksu un noteiktām krimināl procesuālo tiesību normām (1994. gada 2. februāra *JORF*, 1803. lpp.), 370. pantā ir noteikts:

"Ja vien Krimināl procesa kodeksa 702-1. pantā nav noteikts citādi, paliek spēkā pilsonisko, civilo un ģimenes tiesību atņemšanas sodi, kā arī aizliegums būt par zvērinātu piesēdētāju, kas *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, kura pēdējā instancē pasludināta pirms šī likuma stāšanās spēkā."

9 Krimināl procesa kodeksa, redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2009. gada 24. novembra Likumu Nr. 2009-1436 par brīvības atņemšanas iestādēm (2000. gada 25. novembra *JORF*, 20192. lpp.), 702-1. panta pirmajā daļā ir noteikts:

"Ikviens, kam ir noteikts aizliegums, atņemtas tiesības, atņemta tiesībspēja vai ir noteikts kāds publicēšanas pasākums, kas *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu vai ir noteikts notiesājošā spriedumā kā papildsods, var lūgt tiesu, ar kuras spriedumu viņš ir notiesāts, vai, ja viņš ir notiesāts ar vairākiem spriedumiem, – pēdējo tiesu, kas ir pieņēmusi nolēmumu, pilnībā vai daļēji atcelt šo aizliegumu, tiesību atņemšanu vai tiesībspējas atņemšanu, tostarp attiecībā uz to termiņu. Ja notiesājošu spriedumu ir pasludinājusi Zvērināto tiesa [*cour d'assises*], tad tiesa, kas ir kompetenta lemt par lūgumu, ir tā tiesas iecirkņa, kurā atrodas Zvērināto tiesa, Izmeklēšanas palāta [*chambre de l'instruction*]."

10 1977. gada 7. jūlija Likums Nr. 77-729 par pārstāvju ievēlēšanu Eiropas Parlamentā (1977. gada 8. jūlija *JORF*, 3579. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, regulē vēlēšanām Eiropas Parlamentā piemērojamo vēlēšanu procesu. Šī likuma 2. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

"Pārstāvju ievēlēšanu Eiropas Parlamentā, kas ir paredzēta aktā, kurš ir pievienots Eiropas Kopienu Padomes 1976. gada 20. septembra Lēmumam, kas ir piemērojams atbilstoši 1977. gada 30. jūnija Likumam Nr. 77-680, regulē Vēlēšanu kodeksa I. grāmatas I. daļa un nākamo nodaļu noteikumi. [..]"

11 Vēlēšanu kodeksa I grāmatas I daļas 1. nodaļā ir izklāstīti vēlētāja statusa atzīšanas nosacījumi. Šajā nodaļā ir iekļauts L 2. pants, kurā ir noteikts, ka "vēlētāji ir astoņpadsmit gadu vecumu sasniegušie Francijas pilsoņi, kuriem ir pilsoniskās un politiskās tiesības un uz kuriem nav attiecināms neviens no likumā paredzētajiem tiesībspējas atņemšanas gadījumiem".

12 Vēlēšanu kodeksa sākotnējā redakcijā L 5. pantā bija paredzēts:

"Vēlētāju sarakstā netiek iekļautas:

1° personas, kas ir notiesātas par smagākiem noziegumiem [*crimes*];

[..]."

13 Saskaņā ar šī kodeksa pamatlietā piemērojamajā redakcijā L 6. panta noteikumiem:

"Personas, kurām tiesas, piemērojot tiesību aktus, kas atļauj veikt šādu tiesību atņemšanu, ir atņēmušas tiesības balsot un tiesības tikt ievēlētam, spriedumā noteiktajā laikposmā netiek iekļautas vēlētāju sarakstā."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14 Ar notiesājošu spriedumu, kas pēdējā instancē tika pasludināts 1988. gada 30. martā, *T. Delvigne* par smaga nozieguma izdarīšanu tika notiesāts ar brīvības atņemšanas sodu uz divpadsmit gadiem.

15 No Tiesai sniegtajiem apsvērumiem izriet, ka, piemērojot agrākā Krimināl kodeksa 28. un 34. panta noteikumus, šī notiesāšana bija pamats *ipso jure* izrietošai *T. Delvigne* pilsonisko tiesību atņemšanai, tostarp atņemot viņa tiesības balsot, tiesības tikt ievēlētam un tiesības kandidēt.

16 Ar 1992. gada 16. decembra likumu jaunajā Krimināl kodeksā, kas ir stājies spēkā 1994. gada 1. martā, pilsonisko tiesību atņemšanas, kas *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, blakussods tika atcelts. Jaunajā Krimināl kodeksā kopš šī laika ir paredzēts, ka pilnīga vai daļēja pilsonisko tiesību atņemšana ir jāpasludina tiesai un tā ir piemērojama uz laiku, kas notiesāšanas par smagāku noziegumu gadījumā nevar pārsniegt desmit gadus.

17 Tomēr saskaņā ar 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. pantu *T. Delvigne* piemērotā pilsonisko tiesību atņemšana tika saglabāta spēkā pēc 1994. gada 1. marta, jo tā izrietēja no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, kas bija kļuvusi galīga pirms jaunā Krimināl kodeksa stāšanās spēkā.

18 2012. gadā kompetentā administratīvā komisija, pamatojoties uz Vēlēšanu kodeksa L 6. pantu, attiecībā uz *T. Delvigne* pieņēma lēmumu, uzdodot izslēgt viņu no Lespārmedokas pašvaldības, kuras teritorijā viņš dzīvo, vēlētāju saraksta. Lai apstrīdētu šo izslēgšanu, viņš cēla prasību iesniedzējtiesā.

19 *T. Delvigne*, atsaucoties uz nevienlīdzīgu attieksmi, kas izrietot no 1992. gada 16. oktobra likuma, redakcijā ar grozījumiem, piemērošanas, lūdza iesniedzējtiesu prejudiciālā kārtībā vērsties Tiesā, lai saņemtu Savienības tiesību interpretāciju. It īpaši viņš norāda, ka šī likuma 370. pants radot "saderības problēmu", jo ar to tiekot pārkāptas vairākas Hartas normas.

20 Šajos apstākļos *tribunal d'instance de Bordeaux* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Hartas 49. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, ar kuru tiek saglabāts aizliegums, kas turklāt ir nenoteikts un nesamērīgs, personām, kuras ir notiesātas pirms labvēlīgākā krimināllikuma, proti, 1994. gada 1. februāra Likuma Nr. 94-89, stāšanās spēkā, piemērot vieglāku sodu?

2) Vai Eiropas Parlamenta vēlēšanām piemērojamais [..] Hartas 39. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka Eiropas Savienības dalībvalstīm ar to ir noteikts pienākums neparedzēt vispārēju, nenoteiktu un automātisku aizliegumu īstenot pilsoniskās un politiskās tiesības, lai neradītu nevienlīdzīgu attieksmi pret dalībvalstu valstspiederīgajiem?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Ievada apsvērumi

21 Pamatlietas priekšmets ir *T. Delvigne* izslēgšanas no vēlētāju saraksta, kas, piemērojot Vēlēšanu kodeksa L 6. pantu, ir tikusi veikta pēc tiesību balsot atņemšanas, kura *ipso jure* izrietēja no viņa 1988. gadā notikušās notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, tiesiskums.

22 Šajā ziņā ir jānorāda, kā Francijas valdība ir precizējusi savos Tiesai sniegtajos rakstveida un mutvārdu apsvērumos, ka blakussoda krimināltiesiskais regulējums 1994. gadā notikušās Krimināl kodeksa reformas gaitā ir ticis atcelts. Tomēr šis krimināltiesību grozījums *T. Delvigne* situāciju saistībā ar viņa tiesībām balsot nav ietekmējis, jo uz viņu, piemērojot Vēlēšanu kodeksa L 2. un L 6. pantu, skatot tos kopsakarā ar 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. pantu, ir joprojām attiecināms aizliegums balsot.

23 Šajā kontekstā ar saviem jautājumiem, kuri ir jāaplūko kopumā, iesniedzējtiesa lūdz sniegt Hartas 39. panta un 49. panta 1. punkta pēdējā teikuma interpretāciju, lai izvērtētu tiesību balsot atņemšanas, kas *T. Delvigne* ir tikusi noteikta, piemērojot Vēlēšanu kodeksa L 2. un L 6. pantu, skatot tos kopsakarā ar 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. pantu, kā rezultātā viņš ir ticis izslēgts no vēlēšanu sarakstiem, saderību ar minētajām [Hartas] tiesību normām.

Par Tiesas kompetenci

24 Francijas, Spānijas un Apvienotās Karalistes valdības norāda, ka Tiesai neesot kompetences atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, jo šīs valdības uzskata, ka pamatlietā aplūkojamie valsts tiesību akti neietilpstot Savienības tiesību piemērošanas jomā. Tostarp tās norāda, ka valsts tiesa nenorāda nevienu Savienības tiesību normu, kas ļautu noteikt vienojošo saikni starp šiem valsts tiesību aktiem un Savienības tiesībām, un ka tātad minētie tiesību akti neesot uzskatāmi par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

25 Ir jāatgādina, ka Hartas piemērošanas joma attiecībā uz dalībvalstu rīcību ir definēta tās 51. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru Hartas noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus (spriedums *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 17. punkts).

26 Hartas 51. panta 1. punktā ir apstiprināta Tiesas pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir jāpiemēro visās situācijās, kuras reglamentētas Savienības tiesībās, taču ne ārpus šādām situācijām (skat. spriedumus *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19. punkts, un *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 29. punkts).

27 Tātad, ja tiesiskā situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad tās izskatīšana nav Tiesas kompetencē un attiecīgi izvirzītās Hartas normas pašas par sevi nevar būt šīs kompetences pamatā (skat. spriedumus *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 22. punkts, kā arī *Torralbo Marcos*, C-265/13, EU:C:2014:187, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Tādējādi ir jānosaka, vai Savienības pilsoņa, kurš, tāpat kā *T. Delvigne*, saskaras ar dalībvalsts iestāžu pieņemtu lēmumu par izslēgšanu no vēlētāju saraksta, kas izraisa viņa tiesību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās zaudēšanu, situācija ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā.

29 Šajā ziņā 1976. gada akta 8. pantā ir paredzēts, ka, ievērojot šā akta noteikumus, vēlēšanu procedūru katrā dalībvalstī reglamentē tās valsts noteikumi.

30 Aplūkojamajā gadījumā *T. Delvigne* no vēlēšanu sarakstiem tika izslēgts tāpēc, ka, ievērojot 1988. gada notikušo viņa notiesāšanu par smagu noziegumu, viņš atrodas to personu vidū, kas, piemērojot Vēlēšanu kodeksa noteikumus, skatot tos kopsakarā ar 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. pantu, neatbilst valsts līmeņa nosacījumiem par vēlētāja statusa atzīšanu. Kā Parlaments ir norādījis savos apsvērumos, 1977. gada 7. jūlija Likuma par pārstāvju ievēlēšanu Eiropas Parlamentā, ko paredz 1976. gada akts, 2. pantā ir iekļauta tieša norāde uz šiem nosacījumiem konkrēti saistībā ar tiesībām balsot šajās minētajās vēlēšanās.

31 Protams, attiecībā uz personām, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, Tiesa spriedumos Spānija/Apvienotā Karaliste (C-145/04, EU:C:2006:543, 70. un 78. punkts), kā arī *Eman* un *Sevinger* (C-300/04, EU:C:2006:545, 43. un 45. punkts) ir nospriedusi, ka 1976. gada akta 1. panta 3. punktā un 8. pantā tiešā un nepārprotamā veidā nav noteiktas personas, kurām ir šīs tiesības, un ka tādējādi pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī minēto tiesību īpašnieku noteikšana ir katras dalībvalsts kompetencē, ievērojot Savienības tiesības.

32 Tomēr, kā savos apsvērumos norāda Vācijas valdība, Parlaments un Eiropas Komisija, dalībvalstīm, īstenojot šo kompetenci, ir jāievēro 1976. gada akta 1. panta 3. punktā, to aplūkojot kopsakarā ar LES 14. panta 3. punktu, paredzētais pienākums nodrošināt, lai Eiropas Parlamenta locekļu ievēlēšana tiktu veikta vispārējās tiešās vēlēšanās, brīvā un aizklātā balsojumā.

33 Tādējādi ir uzskatāms, ka dalībvalsts, kas, īstenojot pienākumu, kurš tai ir uzlikts atbilstoši LES 14. panta 3. punktam un 1976. gada akta 1. panta 3. punktam, valsts tiesību aktos paredz no to personu skaita, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, izslēgt Savienības pilsoņus, kuri, tāpat kā *T. Delvigne*, ir tikuši notiesāti par noziedzīgu nodarījumu ar galīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā pirms 1994. gada 1. marta, īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.

34 Tādējādi Tiesa ir kompetenta atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par pieņemamību

35 Francijas valdība norāda uz uzdoto jautājumu nepieņemamību, pamatojoties uz to, pirmkārt, ka iesniedzējtiesai, lai izspriestu pamatlietu, Tiesas atbildes neesot nepieciešamas un, otrkārt, ka šī tiesa neesot pietiekami definējusi šo jautājumu faktisko un normatīvo kontekstu.

36 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātās sadarbības starp Tiesu un valsts tiesām ietvaros tikai valsts tiesai, kas iztiesā lietu un kas ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jānovērtē gan tas, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir nepieciešams sprieduma taisīšanai, gan arī Tiesai uzdoto jautājumu atbilstība. Tātad gadījumā, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (skat. it īpaši spriedumus *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 40. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 24. punkts).

37 Tātad valsts tiesas iesniegtu lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. spriedumus *Kamberaj*, C-571/10, EU:C:2012:233, 42. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 25. punkts).

38 Šajā lietā no Tiesas rīcībā esošajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem, kas ir norādīti arī šī sprieduma 22.–24. punktā, var skaidri secināt, ka iesniedzējtiesa uzdod Tiesai jautājumu par Hartas 39. un 49. panta interpretāciju, lai novērtētu valsts tiesību, uz kā pamata *T. Delvigne* ir ticis izslēgts no vēlēšanu sarakstiem, saderību ar šīm Hartas normām.

39 Šajos apstākļos prejudiciālajiem jautājumiem ir tieša saistība ar pamatlietas priekšmetu, un tādējādi tie ir pieņemami.

Par lietas būtību

40 Vispirms ir jāatgādina, ka Hartas 52. panta 2. punktā ir noteikts, ka Hartā atzītās tiesības, kuras ir paredzētas Līgumos, izmanto saskaņā ar šajos Līgumos noteiktajiem nosacījumiem un ierobežojumiem.

41 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka saskaņā ar Hartas skaidrojumiem, kas saskaņā ar LES 6. panta 1. punkta trešo daļu un Hartas 52. panta 7. punktu ir jāņem vērā tās interpretācijā, Hartas 39. panta 1. punkts atbilst tiesībām, ko nodrošina LESD 20. panta 2. punkta b) apakšpunkts. Šī 39. panta 2. punkts savukārt atbilst LES 14. panta 3. punktam. Ar šiem skaidrojumiem turklāt tiek precizēts, ka 39. panta 2. punktā ir iekļauti demokrātiskās iekārtas vēlēšanu kārtības pamatprincipi.

42 Runājot par LESD 20. panta 2. punkta b) apakšpunktu, Tiesa jau ir nospriedusi, ka ar šo tiesību normu vienīgi nediskriminācijas pilsonības dēļ princips tiek piemērots tiesību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās īstenošanai, paredzot, ka ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot šajās vēlēšanās dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņi (šajā ziņā skat. spriedumu Spānija/Apvienotā Karaliste, C-145/04, EU:C:2006:543, 66. punkts).

43 Tātad Hartas 39. panta 1. punkts situācijai pamatlietā nav piemērojams, jo, kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, šī situācija attiecas uz Savienības pilsoņa tiesībām balsot dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir.

44 Kas attiecas uz Hartas 39. panta 2. punktu, ar to, kā izriet no šī sprieduma 41. punktā sniegtajiem apsvērumiem, Hartā ir paustas Savienības pilsoņu tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās atbilstoši LES 14. panta 3. punktam un 1976. gada akta 1. panta 3. punktam.

45 Ir acīmredzams, ka tiesību balsot atņemšana, kas *T. Delvigne* ir tikusi noteikta, piemērojot pamatlietā aplūkojamās valsts tiesību normas, ir ar Hartas 39. panta 2. punktu nodrošināto tiesību īstenošanas ierobežojums.

46 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punktā ir pieļauts, ka tādu tiesību kā tās, kas ir paredzētas tās 39. panta 2. punktā, izmantošanai var tikt paredzēti ierobežojumi, ciktāl šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, tajos respektē šo tiesību un brīvību būtību un, ievērojot samērīguma principu, tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Eiropas Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības (šajā ziņā skat. spriedumus *Volker und Markus Schecke* un *Eifert*, C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662, 50. punkts, kā arī *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 55. punkts).

47 Pamatlietas kontekstā, tā kā tiesību balsot atņemšana izriet no Vēlēšanu kodeksa tiesību normu, aplūkojot tās kopsakarā ar Krimināl kodeksa tiesību normām, piemērošanas, ir uzskatāms, ka šī tiesību atņemšana ir paredzēta tiesību aktā.

48 Turklāt ar šo ierobežojumu tiek ievērota Hartas 39. panta 2. punktā paredzēto tiesību balsot būtība. Ar šo ierobežojumu šīs tiesības netiek apdraudētas pašas par sevi, jo tā sekas ir tādas, ka noteiktas personas, ievērojot īpašus nosacījumus un pamatojoties uz viņu rīcību, tiek izslēgtas no to personu loka, kurām ir tiesības balsot Parlamenta vēlēšanās, ciktāl minētie nosacījumi ir izpildīti.

49 Visbeidzot tāds ierobežojums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ir samērīgs, jo tajā tiek ņemts vērā izdarīta noziedzīga nodarījuma raksturs un smagums, kā arī soda ilgums.

50 Proti, kā Francijas valdība norāda savos Tiesai sniegtajos apsvērumos, tiesību balsot atņemšana, kas *T. Delvigne* ir tikusi noteikta, balstoties uz viņa notiesāšanu par smaga nozieguma izdarīšanu ar brīvības atņemšanas sodu uz divpadsmit gadiem, bija piemērojama tikai personām, kas ir notiesātas par noziedzīgu nodarījumu, par kuru var piemērot brīvības atņemšanas sodu uz laiku vismaz no pieciem gadiem līdz mūža ieslodzījumam.

51 Turklāt Francijas valdība ir norādījusi, ka valsts tiesībās, it īpaši Kriminālprocesa kodeksa, redakcijā ar grozījumiem, 702-1. pantā personai, kura atrodas *T. Delvigne* situācijā, ir paredzēta iespēja lūgt un panākt atbrīvojumu no pilsonisko tiesību atņemšanas papildsoda, kas ir izraisījis viņa tiesību balsot atņemšanu.

52 No iepriekš izklāstītajiem apstākļiem izriet, ka ar Hartas 39. panta 2. punktu tiek pieļauts, ka ar tādiem dalībvalsts tiesību aktiem, kādi tiek aplūkoti pamatlietā, no to personu skaita, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, *ipso jure* tiek izslēgtas personas, kuras, tāpat kā prasītājs pamatlietā, ir tikušas notiesātas par smaga nozieguma izdarīšanu ar galīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā pirms 1994. gada 1. marta.

53 Runājot par Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikumā paredzēto noteikumu par tiesību aktu, kuros paredzēts vieglāks krimināl sods, atpakaļejošu spēku, – šis noteikums paredz, ka, ja pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas tiesību aktos ir paredzēts vieglāks sods, piemēro šo sodu.

54 Šajā lietā, kā ir norādīts šī sprieduma 16. un 22. punktā, saistībā ar agrākā Krimināl kodeksa 1994. gada reformu tiesību balsot atņemšana kā blakussods, kas *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, tika atcelts un aizstāts ar papildsodu, kas tiesai ir jānosaka, piemērojot jaunā Krimināl kodeksa 131-26. pantu, un kas tiek noteikts uz laiku, kurš notiesāšanas par smagāku noziegumu gadījumā nevar pārsniegt desmit gadus un notiesāšanas par mazāk smagu noziegumu gadījumā – piecus gadus.

55 Šis grozījums tomēr nav ietekmējis *T. Delvigne* situāciju, jo, ņemot vērā notiesāšanu par smaga nozieguma izdarīšanu ar spriedumu, kas attiecībā uz viņu tika pasludināts pirms 1994. gada 1. marta, uz viņu *ipso jure* paliek attiecināts uz nenoteiktu laiku noteiktais aizliegums balsot, piemērojot Vēlēšanu kodeksa noteikumus, skatot tos kopsakarā ar 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. pantu. Francijas valdība tiesas sēdē ir precizējusi, ka notiesāšanas, kas ir kļuvusi galīga pirms 1994. gada 1. marta, seku saglabāšana ir tikusi pamatota ar to, ka valsts likumdevējs ir

vēlējies nodrošināt, lai no notiesāšanas par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu izrietošais tiesību balsot aizliegums automātiski un nekavējoties nepazustu līdz ar jaunā Krimināl kodeksa stāšanos spēkā, kamēr šajā pēdējā minētajā kodeksā tiesību balsot aizliegums ir saglabāts papildsoda formā.

56 Šajā ziņā pietiek konstatēt, ka ar Hartas 49. panta 1. punkta pēdējā teikumā ietverto noteikumu par krimināltiesību aktu, kuros paredzēts vieglāks krimināl sods, atpakaļejošu spēku tiek pieļauti tādi valsts tiesību akti, kādi tiek aplūkoti pamatlietā, jo, kā izriet no 1992. gada 16. decembra likuma, redakcijā ar grozījumiem, 370. panta, ar šiem tiesību aktiem tiek vienīgi saglabāts spēkā no notiesāšanas par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu *ipso jure* izrietošais tiesību balsot aizliegums, kas ir piemērojams tikai notiesāšanas ar galīgu spriedumu gadījumos, kuri pēdējā instancē ir tikuši pasludināti atbilstoši agrākajam Krimināl kodeksam.

57 Katrā ziņā, kā ir atgādināts šī sprieduma 51. punktā, ar šiem tiesību aktiem personām, kurām ir piemērots šāds aizliegums, ir tieši paredzēta iespēja lūgt un panākt atbrīvojumu no šī aizlieguma. Kā izriet no Kriminālprocesa kodeksa, redakcijā ar grozījumiem, 702-1. panta, šī iespēja ir paredzēta ikvienai personai, kurai ir noteikta tiesību balsot atņemšana, neatkarīgi no tā, vai šī atņemšana *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, piemērojot agrāko Krimināl kodeksu, vai tiesa to ir noteikusi kā papildsodu, piemērojot jaunā Krimināl kodeksa tiesību normas. Šajā kontekstā, ja persona, kas atrodas *T. Delvigne* situācijā un vēlas panākt aizlieguma, kurš *ipso jure* izriet no notiesāšanas par noziedzīgu nodarījumu, piemērojot agrākā Krimināl kodeksa normas, atcelšanu, uz iepriekš minētās normas pamata vēršas kompetentajā valsts tiesā, tas rada iespēju viņa individuālās situācijas pārvērtēšanai, kas attiecas arī uz šāda aizlieguma termiņu.

58 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Hartas 39. panta 2. punkts un 49. panta 1. punkta pēdējais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts, ka ar tādiem dalībvalsts tiesību aktiem, kādi tiek aplūkoti pamatlietā, no to personu skaita, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, *ipso jure* tiek izslēgtas personas, kuras, tāpat kā *T. Delvigne*, ir tikušas notiesātas par smaga nozieguma izdarīšanu ar galīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā pirms 1994. gada 1. marta.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 39. panta 2. punkts un 49. panta 1. punkta pēdējais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts, ka ar tādiem dalībvalsts tiesību aktiem, kādi tiek aplūkoti pamatlietā, no to personu skaita, kurām ir tiesības balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, *ipso jure* tiek izslēgtas personas, kuras, tāpat kā prasītājs pamatlietā, ir tikušas notiesātas par smaga nozieguma izdarīšanu ar galīgu spriedumu, kas ir stājies spēkā pirms 1994. gada 1. marta.

[Paraksti]